

ความหมายเชิงสัญญาะของสื่อรณรงค์และ การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย

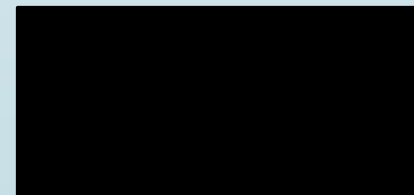
อ.ดร.ณัฐวิภา สิ้นสุวรรณ
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
24 กุมภาพันธ์ 2559

ความหมายเชิงสัญลักษณ์ : Symbolic Meaning

- ➡ “ความหมายเชิงสัญลักษณ์” คืออะไร
- ➡ ทำไม “ความหมายเชิงสัญลักษณ์” ในโฆษณาจึงสำคัญ
- ➡ และ...ทำไมต้องเข้าใจ “ความหมายเชิงสัญลักษณ์”
ใน...โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สัญญาณ : Sign

- สัญญาณ หมายถึง บางสิ่งสำหรับบางคนแล้ว มันจะแทนความหมายของบางสิ่งในบางกรณี (*Something which stands for something to somebody in some respect or capacity*)
- ในงานโฆษณา ... สัญญาณจะถูกประกอบสร้างขึ้นมาเพื่อสื่อสารความหมายต่างๆ โดยนักการตลาดและนักโฆษณาจะถ่ายทอดความหมายทางวัฒนธรรม (Cultural meaning) ไปสู่ตัวสินค้าผ่านการใช้สัญญาณในงานโฆษณา

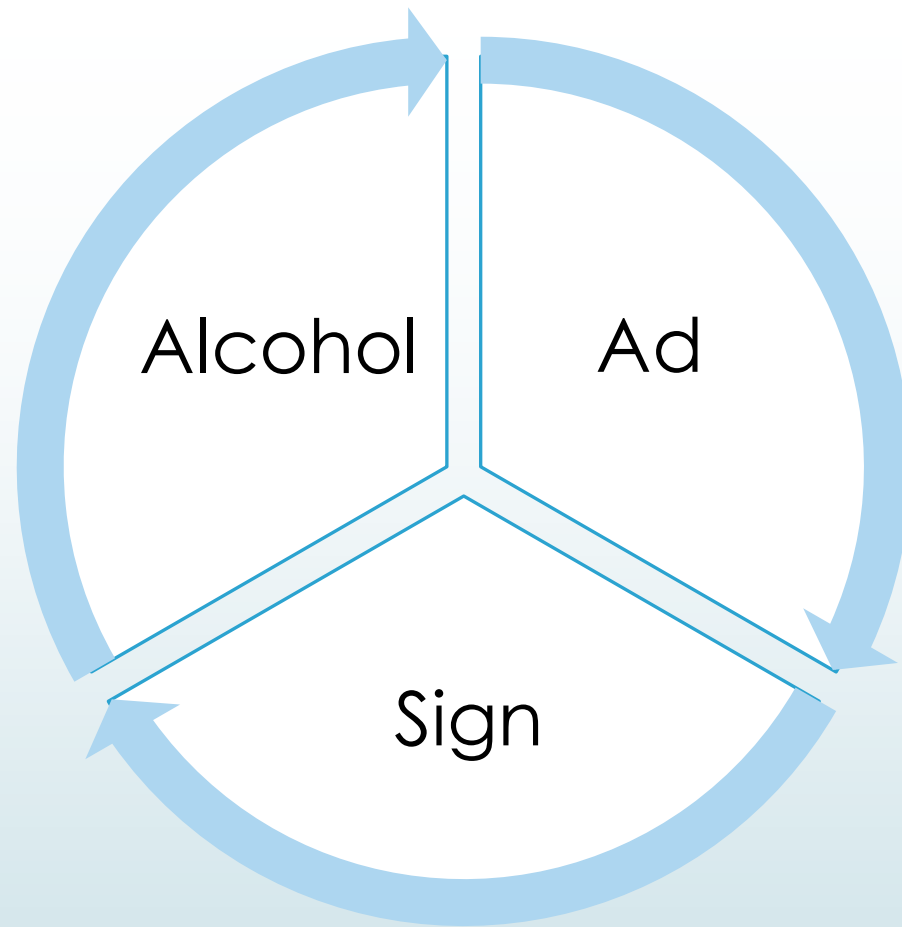
Constructionist
Approach :

การประกอบสร้างความหมาย

สินค้าไม่มีความหมาย
ในตัวเอง แต่เกิดจาก
การประกอบสร้าง

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นหนึ่งในสินค้าที่
ถูกประกอบสร้างให้มีความหมายเชิงสัญลักษณ์

“สินค้าไม่ได้ออกมาจากโรงงานพร้อมกับความหมายที่ต้องการสื่อให้ผู้บริโภครับรู้ติดตัวสินค้ามา แต่การโฆษณาเป็นช่องทางในการสร้างความหมายและทำให้สินค้ามีคุณสมบัติบางอย่างเกิดขึ้น โฆษณาจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประกอบสร้างความหมายแก่สินค้าและทำให้สินค้านั้นทำหน้าที่เป็นสัญญาณต่อไปอีกทอดหนึ่งด้วย”

“ความหมายเชิงสัญญาในโฆษณา”

การโฆษณา : ช่องทางประกอบสร้างและสื่อสารความหมาย

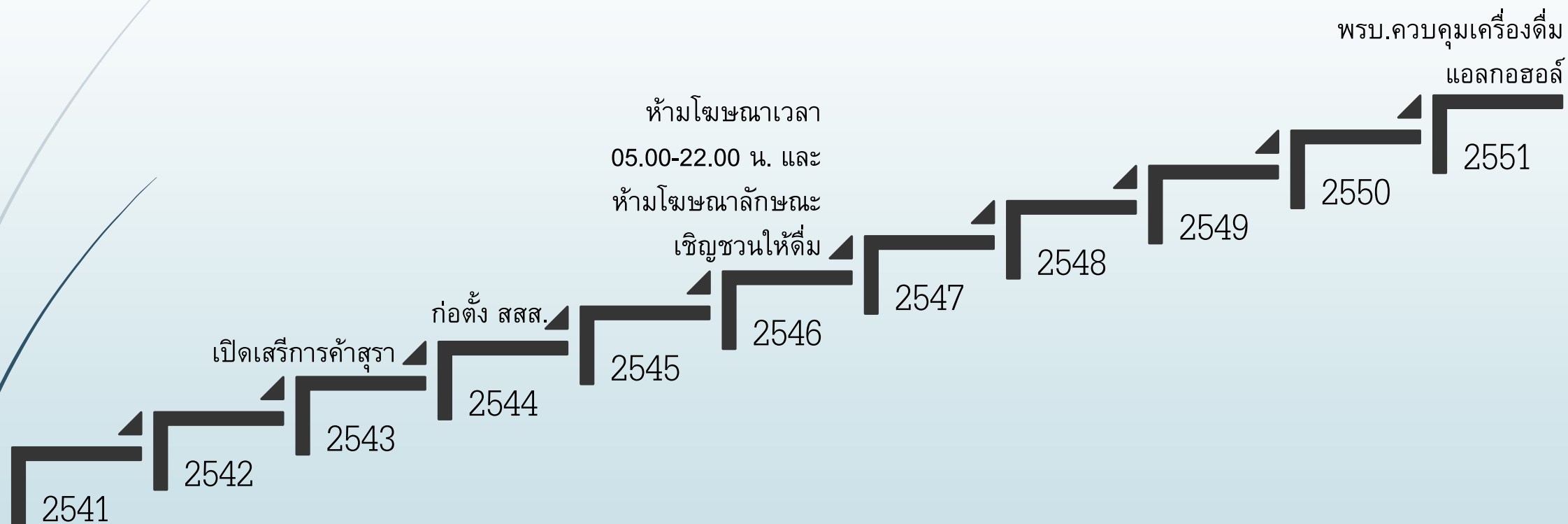

“ความหมายเชิงสัญญะในโฆษณา”

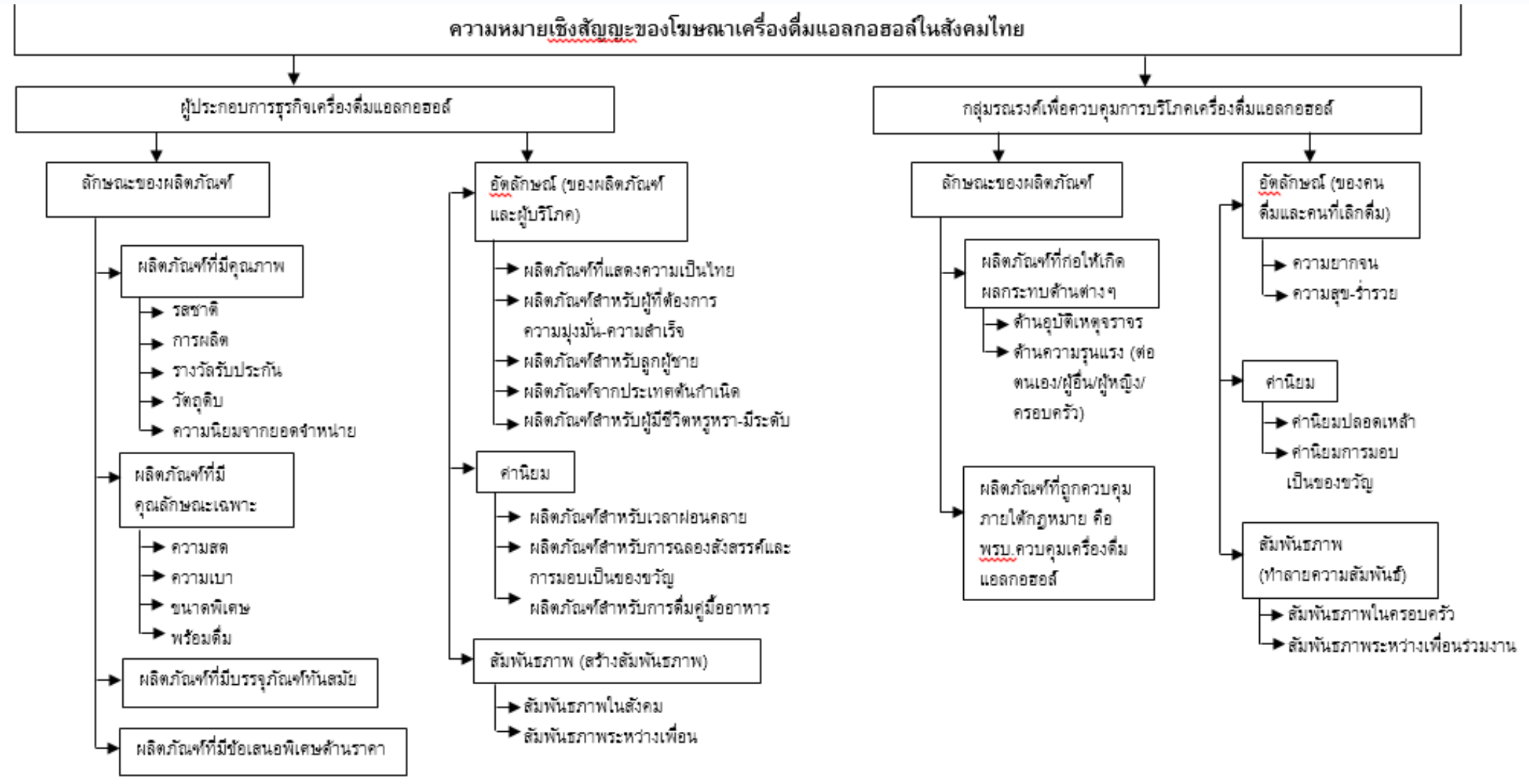
การโฆษณา : ช่องทางประกอบสร้างและสื่อสารความหมาย

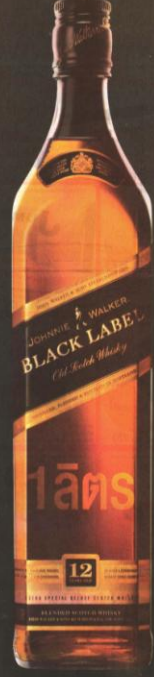
- เมื่อ “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” เป็นสินค้าที่ถูกประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญะ
- “ความหมายเชิงสัญญะของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” จึงถูก “รื้อถอน” (deconstruct) แล้ว “ประกอบสร้างใหม่ได้” (reconstruct)
- โดยอาศัยช่องทางของการโฆษณา (และการสื่อสารการตลาดรูปแบบอื่นๆ) เป็นพื้นที่ในการสร้างความหมายเชิงสัญญะ

เส้นทางของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย

ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของ “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” : ผลการวิเคราะห์ โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของธุรกิจสุราและโฆษณาณรงค์ของ สสส.

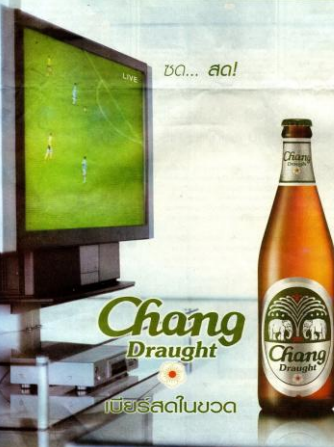
ก้าวอย่างผู้นำ
เลือกอย่างผู้นำ

DIAGED MOËT HENNESSY
white brandy 40% alc/vol (80 proof) 50cl

JOHNNIE WALKER
KEEP WALKING

ทอดกรีนปลอดเหล้า
เดินทางปลอดภัย

สสส

ชด... สด!

Chang
Draught

เบียร์สดในขวด

Red Label

10 เหรียญทอง
ใน 10 ปี

50% ของวัยรุ่น
ที่ดื่มแอลกอฮอล์
ก่อเหตุทะเลาะวิวาท

www.Stopdrink.com

ผมจะไม่ยอมให้มัน
มำทำร้าย
ครอบครัวผมอีก

นาย ๒๕๖๖ อายุ 40 ปี

80% พบว่า เหล้าคือต้นเหตุของความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก
เลิกเหล้า...ยุติความรุนแรง

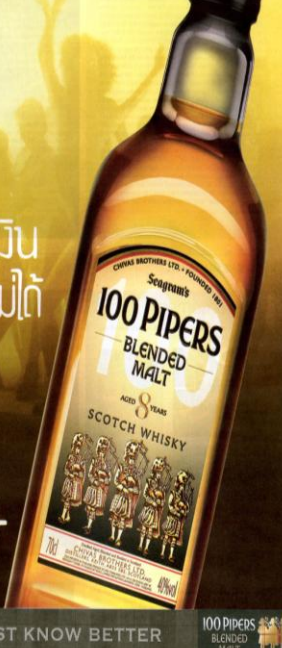
ของขวัญชิ้นนี้ จะทำให้ผู้รับมี
สุขภาพที่แข็งแรง ทำให้เกิดแผล
ในกระเพาะอาหารและลำไส้
เมื่อถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือด
จะส่งผลให้เลือดไหลเวียนช้าลง
ทำให้โลหิตจาง เมื่อไปถึงตับอ่อน
จะเกิดการระคายเคือง เกิดการ
อักเสบ จนเป็นสาเหตุให้เกิด
โรคเบาหวานได้ และต่อเนื่อง
ด้วยการทำลายเซลล์ตับ ทำให้
น้ำดีซึมผ่านไปที่ตับ เกิดอาการ
ตัวเหลือง ตับแข็ง และเป็นสาเหตุ
ให้เกิดโรคมะเร็งตับในที่สุด
รวมถึงทำให้กล้ามเนื้อหัวใจบวม
สร้างความระคายเคืองให้แกไต
ทำให้ต่อมอินซูลินบวม มีโอกาส
เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ
 อีกทั้งยังทำลายเนื้อเยื่อของ
สมอง และกระตุ้นให้สมอง
เสื่อมสภาพเร็วขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น
ของขวัญชิ้นนี้ยังส่งผลเสียอื่นๆ
อีกมากมายให้แก่ผู้รับอีกด้วย

When the taste is perfect
it can be the start of a friendship

ใครว่าเงิน
ซื้อเวลาไม่ได้

8 ปี แค่
499.-

100 PIPERS
BLENDED
MALT
SCOTCH WHISKY

SOME JUST KNOW BETTER

สิงห์...ดื่มได้/ดื่มดี

SINGHA

บิลเงินสด
CASH SALE

จำนวน QUANTITY	พรรณานี้ DESCRIPTION	จำนวนเงิน AMOUNT
	ด่าหน้า	200,000,000,000.00

คนไทยจ่ายค่าเหล้า
ถึง 2 แสนล้านบาทต่อปี

เลิกเหล้า
เลิกงาน

เริ่มต้นเข้าพรรษานี้

มาร่วมกัน
งดเหล้า
เข้าพรรษา

www.stopdrink.com

เสียดาย
ในอานบุญ
= บาป

ไต่เตส = แซ่

อานบุญ
ปลอกเส้า
= กุศลธำ

การปะทะกันทางความหมายเชิงสัญลักษณ์

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือสัญลักษณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จและใช้ชีวิตที่หรูหรา/สร้างความสนุกสนาน/มอบเป็นของขวัญให้ผู้อื่น

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ทำให้ยากจนและล้มเหลวในชีวิต/งานฉลองสังสรรค์สนุกได้ไม่จำเป็นต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นของขวัญหมายถึงการسابแข่งผู้อื่น

การหลบหลีกกันทางความหมายเชิงสัญลักษณ์

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือสินค้าที่แสดงความเป็นไทยอย่างต่อเนื่อง(โดยมีอุดมการณ์ชาตินิยมรองรับ)

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่วิถีพุทธ (งดเหล้าเข้าพรรษา) (โดยมีอุดมการณ์ศาสนารองรับ)

การเกื้อกูลกันทางความหมายเชิงสัญลักษณ์

ดื่มไม่ขับ, ดื่มอย่างรับผิดชอบ, ดื่มไม่ขับ/เมาไม่ขับ กลับแท็กซี่, กล้าที่จะเป็นผู้นำ ดื่มไม่ขับ

ดื่มไม่ขับ, เมาไม่ขับ

ປະທະ

ขอเชิญชวนให้ มาช่วยกันสร้างภูมิ
สุขภาวะที่ดีของบ้านเราให้เป็นแบบ
ที่เราเพาะเราชาวและชาติไทย
เมื่อคุณลงมือทำแล้วคุณจะได้เห็น
ความสุขที่ได้เห็นคนอื่นมีความสุข
ที่ได้ได้ดูเขาทำ เหมือนได้ดูตัวเอง
จะได้เห็นการกระทำที่ดี เป็นการ
ชักชวนให้คนอื่นมาทำตามได้กับ
ครอบครัวหาว่าดี และต้องช่วย
ด้วยกันทำหลายอย่างเพื่อให้
บ้านเรามีความดีไปพร้อมกัน เกิดความ
ดีด้วยกัน คิดถึงใจเพื่อนบ้าน
ให้เกียรติและแบ่งปันให้คนอื่น
เพราะเมื่อทำไว้ก็กล้าแสดงออก
ต่อสาธารณชนคนอื่นให้คนอื่น
ได้ทำตามอย่างเพื่อนบ้าน มีโอกาส
เห็นผลและภูมิใจว่าทำเพื่อ
สิทธิของตัวเองทำแล้วมีคนอื่น
มอง และกระตุ้นให้คนอื่น
เห็นผลเช่นกัน นี่ไม่ใช่ไปทำวัน
ๆของใครๆนี่เป็นกิจกรรมดีๆ
ที่ทุกคนทำได้ง่ายๆในชีวิตประจำวัน

หลัก

หลักหลัก

ក្រោកឡើង

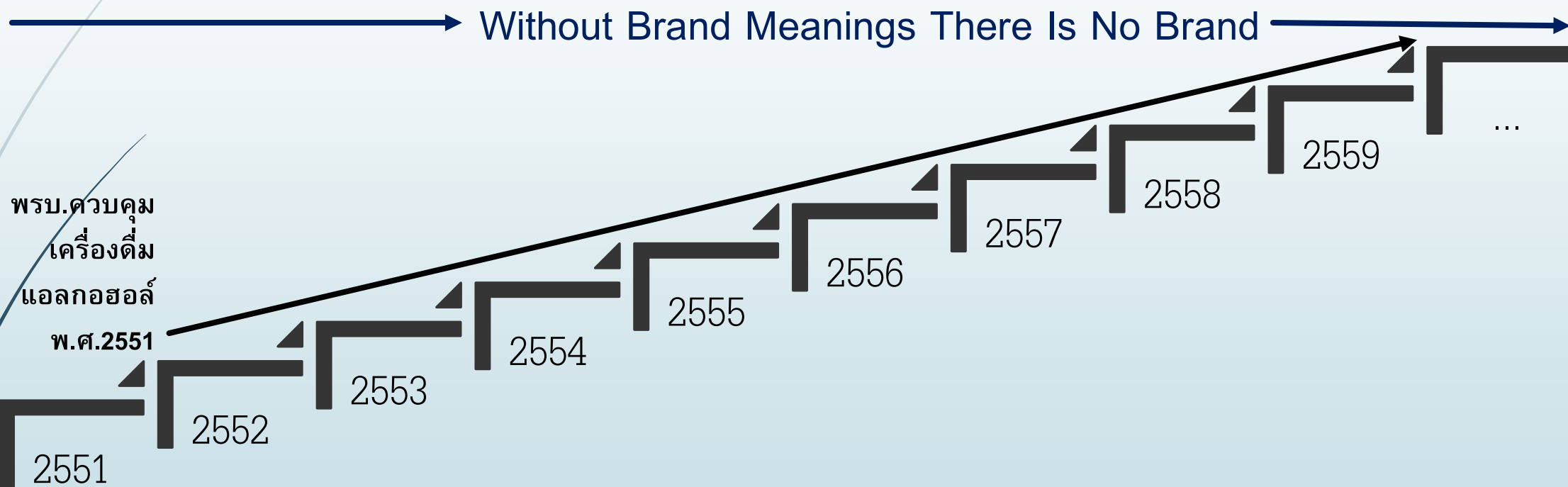
ខ្មែរ
ក្រោល

ความหมาย
เชิงสัญญาะ
(ปี 2541-2551)

พระราชบัญญัติ
ควบคุมเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์
พ.ศ.2551

?

มาตรา 32 ระบุห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องยนต์แอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องยนต์แอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใดๆ โดยผู้ผลิตเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำได้เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องยนต์แอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องยนต์แอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร

ความหมายเชิงสัญลักษณ์ในสื่อสังคมออนไลน์ของธุรกิจสุรา

Product

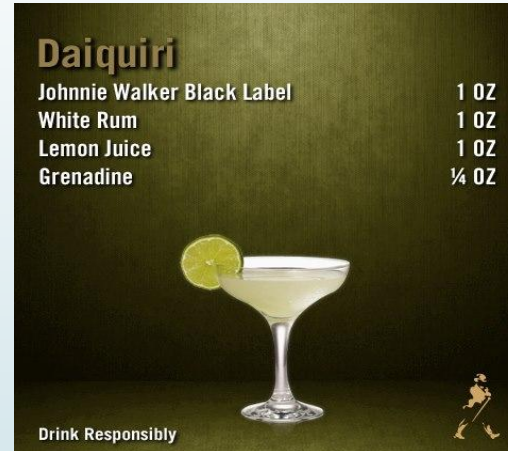
- รสชาติ
- สูตร
- ขนาด
- บรรจุภัณฑ์
- คุณภาพ
- ความนิยม
- การรับประกัน
- ความยาวนาน
- กระบวนการผลิตและวัตถุดิบ

Informational appeal

Product

- ความเป็นไทย
- ต้นกำเนิด
- ผลกระทบเพื่อบำรุงสุขภาพ
- ผลกระทบเพื่อความสุข ความสนุก การฉลองและงานสังสรรค์ (ปาร์ตี้)
- ผลกระทบเพื่อมิตรภาพ
- ผลกระทบเพื่อแรงบันดาลใจและให้ข้อคิด-คำคม
- ผลกระทบเพื่อความสะดวกและผ่อนคลายจากการทำงาน
- ผลกระทบเพื่อมอบให้คนพิเศษ
- ผลกระทบเพื่อดื่มคู่อาหาร
- ผลกระทบที่รับผิดชอบต่อสังคม

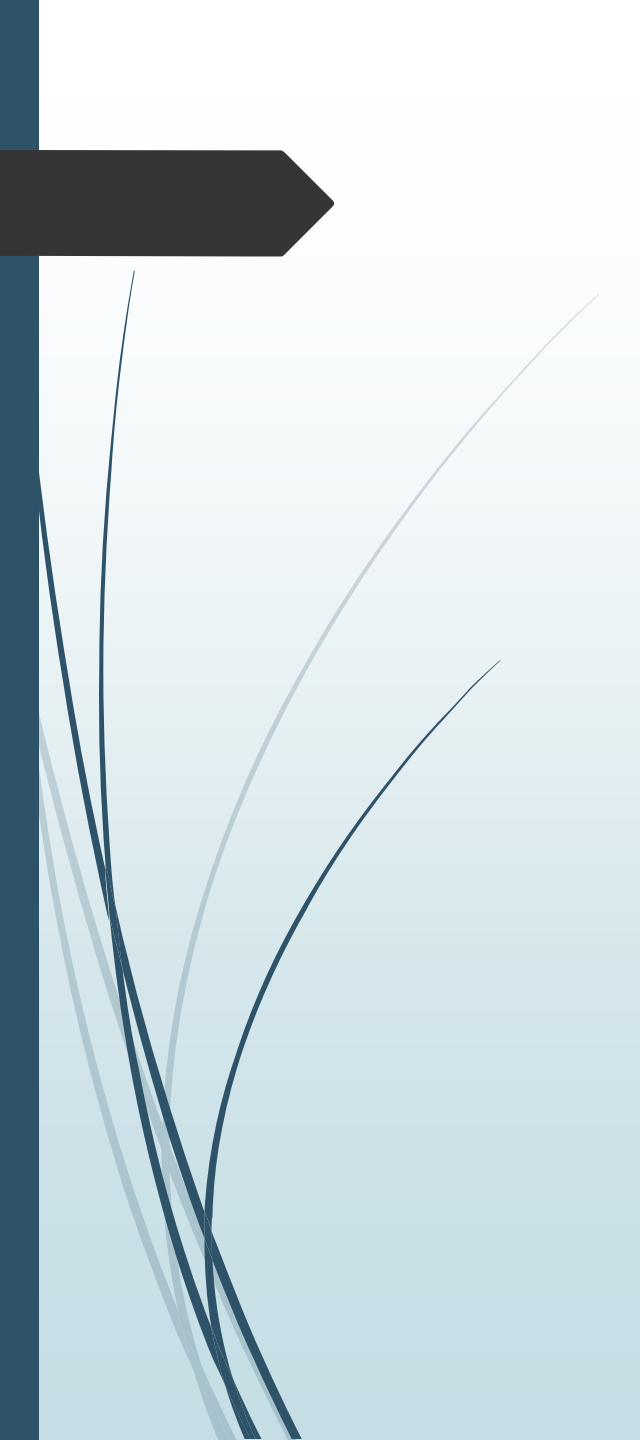
Emotional appeal

ข้อบบคิด

- **Myth : “มายาคติ”** เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ครอบงำอยู่ในสังคมไทย ที่สำคัญ เช่น ความสำเร็จ ความเป็นชาย ความอ่อนคลาย การฉลองสังสรรค์ มิตรภาพ/สัมพันธภาพ ความหมายเหล่านี้เป็นความหมายที่มีลักษณะเป็น “มายาคติระดับสากล” ที่ถูกผลิตซ้ำผ่านการโฆษณามาตลอด ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในต่างประเทศหรือในประเทศไทยเอง ก็อาศัยช่องทางการโฆษณาประกอบสร้างและผลิตซ้ำความหมายข้างต้นเหมือนกัน
- **Branding : “การสร้างแบรนด์และการสร้างความหมาย”** เป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ ความหมายเชิงสัญลักษณ์มีความสำคัญต่อการสร้างแบรนด์เพราะไม่มีแบรนด์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดที่ไม่ประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ให้กับสินค้าหรือแบรนด์ของตนเอง (without brand meanings there is no brand)
 - การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ยังต้องทำควบคู่ไปกับการประกอบสร้างให้สินค้าหรือแบรนด์ตอบสนองความต้องการและไลฟ์สไตล์ที่แตกต่างกันของผู้บริโภค
 - ไม่มีแบรนด์ใดที่ประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์เพียงหนึ่งเดียว
- **Advertising : “การโฆษณา”** รวมถึงการสื่อสารการตลาดรูปแบบอื่นๆ จะมีบทบาทสำคัญในการสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าและแบรนด์ (product and brand differentiation) เพราะการโฆษณาช่วยให้ผู้บริโภครับรู้ถึงความแตกต่างด้วยการนำเสนอคุณลักษณะหรือสร้างภาพลักษณ์ที่แตกต่างให้กับสินค้าหรือแบรนด์ (ทั้งที่ในความเป็นจริงสินค้านั้นไม่มีอะไรแตกต่างกันเลย)

Q&A